

Consultatie wet toekomst pensioenen

Van: A.J. Algra

Betreft: Bezwaar tegen "standaard" invaren

Inleiding

In het wetsvoorstel wordt voorzien in het "standaard" invaren van de bestaande pensioen-aanspraken en pensioenrechten.

De wetgever bevordert het standaard invaren door het instellen van een transitieperiode en te bepalen dat sociale partners in beginsel ("standaard") een voorstel tot invaren voorleggen aan het fonds en dat men slechts in uitzonderingsgevallen daarvan kan afzien. Om het standaard invaren verder te "faciliteren" wordt het individuele bezwaarrecht van belanghebbenden buiten werking gesteld en vervangen door "collectieve waarborgen" in het kader van een collectieve waarde-overdracht.

In dit voorziene transitieproces wordt aldus de invloed van het pensioenfondsbestuur op deze vorm van collectieve waardeoverdracht tijdens de transitieperiode ingeperkt ten opzichte van de regeling voor gevallen van individuele en/of collectieve waardeoverdrachten volgens de huidige Pensioenwet.

Bezwaar

Ik meen dat het "standaard" invaren niet op deze wijze ingevoerd moet worden. Ten eerste moet in alle gevallen de keuze voor het al dan niet invaren van de bestaande aanspraken en rechten worden overgelaten aan het pensioenfondsbestuur. Ten tweede dient er geen standaard werkwijze te worden voorgeschreven maar moeten het fondsbestuur op vrijwillige basis kunnen besluiten over de voor dat fonds en belanghebbenden beste optie.

Mijn bezwaren tegen het standaard invaren en de argumenten voor een vrijwillige keuze door het fondsbestuur zijn als volgt.

1. De wetsvoorsteller vindt het nieuwe premiecontract duidelijk veel beter dan de bestaande uitkeringsregelingen. De wetsvoorsteller doet in de memorie van toelichting (MvT) wel erg zijn best om de huidige uitkeringsregelingen af te schilderen als onuitvoerbaar en als achterhaald. De wetsvoorsteller scheert daarbij ten onrechte alle uitkeringsovereenkomsten bij alle fondsen in Nederland over één kam. Er zijn diverse fondsen bij wie de uitkeringsovereenkomst zowel uitvoerbaar is en tevens zeer wordt gewaardeerd door de belanghebbenden.
2. Verder maakt de wetsvoorsteller gebruik van onlogische argumenten om zijn wens voor de stelselwijziging en het standaard invaren te onderbouwen.
 - a. Zo wordt als belangrijkste reden voor de onuitvoerbaarheid van de uitkeringsovereenkomsten de lage marktrente aangevoerd. Fondsen moeten op grond van het FTK hun dekkingsgraad berekenen met die (lage) marktrente. Vervolgens moeten zij zich houden aan de wettelijke bepalingen over de omvang van reserves en aan de regels voor het verlenen van toeslagen en het doorvoeren van kortingen. De door de wetsvoorsteller voorgeschreven "oplossing" is een premiereregeling waarin het begrip dekkingsgraad geen rol meer speelt. Ook de begrippen toeslag en korting verdwijnen en worden in feite vervangen door het te behalen rendement (dat positief of negatief kan uitvallen). Toeslag heet voortaan winst en korting heet voortaan verlies. Echter voor de aangedragen oorzaak van de problemen (namelijk de lage rente) is dit nieuwe contract geen oplossing. De feitelijke marktrente wijzigt niet door de invoering

van een ander type contract. Het door het fonds te haalbare rendement op de financiële markt (met behulp van aandelen en/of obligaties) is onder het nieuwe contract niet wezenlijk anders dan onder het oude contract.

Het enige dat er verandert is dat de "zekerheid" van een pensioenaanspraak onder een uitkeringsovereenkomst vervalt en dat die vervangen wordt door de "onzekerheid" van een persoonlijk pensioenkapitaal onder de nieuwe premieregeling.

Aldus is de voorgeschreven "oplossing" alleen een oplossing voor een communicatieprobleem met de belanghebbenden en is het geen oplossing van de beweerdelijke onuitvoerbaarheid. Maar daarom kan de lage rente ook niet aangevoerd worden als argument waarom de uitkeringsovereenkomsten zouden moeten verdwijnen en de premieregelingen niet.

- b. Verder wordt in de MvT als belangrijke oorzaak van de problemen bij sommige fondsen niet vermeld dat diverse in de problemen verkerende fondsen jarenlang hebben ingestemd met de betaling van veel te weinig premie in relatie tot de opbouw van aanspraken. Men was tevreden met de gedempte premie en dat heeft geleid tot te lage dekkingsgraden. Dat probleem speelt bijvoorbeeld bij het ABP, een bekend groot fonds waarbij de overheid als werkgever de nodige belangen heeft. De wetsvoorsteller vermeldt dit premieprobleem niet en heeft er ook geen oplossing voor voorgesteld. Hoezo onuitvoerbaar?
 - c. Aldus beweert de wetsvoorsteller dat alle uitkeringsovereenkomsten van alle fondsen in Nederland onuitvoerbaar zijn, terwijl dat in werkelijkheid alleen het geval is bij sommige fondsen (zoals het ABP dus) en niet bij diverse andere fondsen.
De wetsvoorsteller wil nu alle fondsen dwingen over te stappen op een nieuw soort premieregeling waarbij tevens het invaren van de bestaande aanspraken en rechten standaard wordt afgedwongen. De wetgever gaat er aldus aan voorbij dat er diverse fondsen bestaan (die in het verleden een verstandig premie- en beleggingsbeleid hebben gevoerd) en waarvan de belanghebbenden heel tevreden zijn met de bestaande uitvoeringsovereenkomst en derhalve niet zouden willen invaren. Hierdoor moeten de goeden lijden onder de kwaden.
3. Bij vele fondsen is er sprake van bestaande pensioenaanspraken en rechten die bij het fonds zijn opgebouwd op grond van uitvoeringsovereenkomsten met werkgever(s), afgesloten in het (verre) verleden.
Het is niet aan de (huidige) sociale partners over dat soort aanspraken en rechten te besluiten dat die ingevaren zouden moeten worden. Zij hebben daar niet mee te maken en gaan alleen over het afspreken van nieuw op te bouwen aanspraken voor de nog actieve werknemers. De enige instantie die over het al dan niet invaren van bestaande aanspraken en rechten zou mogen besluiten is het fondsbestuur. Dat uiteraard na het raadplegen van de diverse groepen belanghebbenden over de vraag of een voorgestelde overgang voor hen wel of niet aantrekkelijk is.
 4. Het is bekend dat sommige fondsen gepleit hebben voor het zoveel mogelijk verplicht maken door de wetgever van het invaren. Zodoende zal men zich kunnen verschuilen achter de brede rug van de wetgever en worden bezwaarmakers buiten spel gezet.
Er zijn echter ook fondsen die hun zaken goed voor elkaar hebben, goed beleid hebben gevoerd en bij wie de uitvoeringsovereenkomst nog steeds uitvoerbaar is.
Ik vind dat men bij dergelijke fondsen op vrijwillige basis zelf wel de keuze kan maken over het al of niet invaren. Als invaren een goed idee is gaat men dat doen en als het geen goed idee is dan niet.
Ik meen dat de wetgever zich op sleeptouw heeft laten nemen door bedoelde fondsen. Het

dwangmatige karakter van het invaren zal in sommige gevallen leiden tot een door belanghebbende ongewenst resultaat, namelijk het vervallen van de door de belanghebbenden gewenste zekerheid van een nominale uitkeringsovereenkomst. De wetgever moet zich niet inlaten met het beleid van de fondsen en de wenselijkheid van al dan niet invaren in een ander soort regeling overlaten aan het fondsbestuur.

5. Iedereen is het erover eens dat de huidige rentestand op de markt historisch gezien erg laag is. Daar zijn meerdere redenen voor en de belangrijkste is het beleid van de ECB, waar DNB niet bepaald een voorstander van is. Het is wat het is. Waar het nu om gaat is dat de rentestand niet "normaal" is maar "historisch laag".

Als in deze omstandigheid de fondsen verplicht worden gedurende de transitieperiode de euro's in het fonds die samen het collectief vermogen vormen (bestemd voor de aanspraken en rechten onder de uitkeringsovereenkomsten) te gaan verdelen en als euro's te gaan toewijzen aan vele individuele pensioenpotjes (bestemd voor uitkeringen onder een premieregeling), dan gaat dat leiden tot een leeftijdsafhankelijke waardeoverdracht van historisch ongekende proporties. Door de waarderingsregels bij het standaard invaren te baseren op de marktrente tijdens de transitieperiode (een rente, die zoals gezegd historisch laag is en nog enkele jaren laag zal blijven) worden er méér euro's toegewezen aan jongere belanghebbenden dan aan oudere belanghebbenden dan het geval zou zijn indien men zou rekenen met een meer normale rentestand.

Conclusie

- Invaren van bestaande rechten en aanspraken tijdens de transitieperiode moet niet als standaard worden voorgeschreven. Het moet een optie zijn voor het fondsbestuur (die alle belanghebbenden vertegenwoordigt) en niet worden overgelaten aan de sociale partners (die per definitie de belangen vertegenwoordigen van de jongere belanghebbenden).
- Om te voorkomen dat er door het invaren tijdens de transitieperiode van 2020 tot 2026 als gevolg van de lage marktrente op ongewenste wijze een leeftijdsafhankelijke herverdeling van vermogen gaat plaatsvinden moet het invaren als optie worden overgelaten aan het fondsbestuur
- Een andere oplossing zou zijn het fondsbestuur het recht te geven het tijdstip van invaren te bepalen, waarbij dat tijdstip ook na 2026 mag vallen.